

*Тетяна Веремієнко,
бібліотекар відділу документів
іноземними мовами
Николаївської обласної
універсальної наукової
бібліотеки ім. О. Гмирьова*

Невже ми переживасмо розквіт німецької літератури? Письменник Дітер Веллерсхофф вважає, що так. Згадуючи свій літературний дебют у 50—60-х роках минулого століття, він зазначає: "Сьогодні набагато більше письменників, ніж тоді. Зараз їх у три, ні, у п'ять разів більше"¹. "Німці знову стали масово читати своїх авторів, чого не було у 60-х роках чи взагалі ніколи"², — із захопленням пише газета "Süddeutsche Zeitung". Сучасна німецька література, безперечно, переживає злет. Немалу роль у цьому процесі зіграла і Німецька книжкова премія, заснована у 2005 році, яка присуджується автору кращого роману незадовго до початку Франкфуртського ярмарку.

Нова німецька література сповнена життя та різноманітності. Твори великих авторів післявоєнної епохи, таких, як Гюнтер Грасс, Генріх Бель та Юрій Брезан, вийшли у перекладах багатьма мовами світу. Вони й зараз перекладаються та перевидуються. Саме ці автори сформували образ Німеччини та німців в усьому світі. А що ж далі? Чий імена заслуговують на увагу в низці письменницьких досягнень молодого покоління?

Першим, кого хотілося б назвати — Катрін Шмідт (Kathrin Schmidt) — авторка відносно молода (1958 р. н.), але вона вже встигла отримати немало літературних премій. Уродженка східнонімецької Тюрингії, К. Шмідт з кінця 70-х років ХХ ст. публікує лірику. У 1998 році вийшов її перший роман "Експедиція Гунара Ленефсена". У 2002 році з'явився роман "Діти Кьоніга" ("Koenigs Kinder"). Літературний критик Іріс Ладіш у своїй статті для щотижневика "Die Zeit" назвала її "новим блискучим талантом у сучасній німецькій літературі"³. А рецензент газети "Neue Zürcher Zeitung" вважає, що роман К.Шмідт "Діти Кьоніга" — це "чудо оповідного мистецтва"⁴.

"Діти Кьоніга"⁵ — надзвичайно динамічна повість про кохання на зламі епох. З перших же сторінок захоплює інтенсивна, поетична і водночас безстрашна мова письменниці. Дія роману розгортається у передмісті Східного Берліна, мешканці якого схвилювані дивним зникненням дівчинки, маленької Яніни. Та ці події є тільки фоном для зображення героїв роману та їхніх душевних проблем. Серед них — шкільна вчителька, яка після розлучення залишила батькові свою нелюбу дитину, російська німкеня з дивними материнськими комплексами, адвокат-гомосексуаліст, який більш за все на світі хоче мати дитину, оскільки в нього самого не було дитинства, і, власне, пан Кьоніг, який потай від усіх збирає старі мішечки для спортивної форми. Всі ці люди абсолютно чужі одне одному, однак у певному сенсі пов'язані між собою. Складне сплетіння стосунків стає зрозумілим лише в кінці книги.

У романі "Діти Кьоніга" змальовані ситуації епохи Німецької Демократичної Республіки і періоду возз'єднання двох Німеччин. Кохання, повневірвання людської душі, дивні особливості характерів та спроба проникнути у психологію цих дивностей — все це одвічні теми у літературах різних народів. Вони були і завжди будуть цікаві читачеві, а помножені на справжній талант оповідача, стають підрунтами для народження нового літературного шедевр. Роман цікавий ще й тим, що сюжет розгортається на тлі не так давно минулих подій, оскільки і НДР, і становлення єдиної німецької держави — це вже історія.

Серед молодих авторів, які пишуть німецькою, чимало таких, яким є що розповісти нам про світ, в якому ми живемо. Один з них — Даніель Кельманн (Daniel Kehlmann). Хто ж він такий, автор, який одного ранку прокинувся знаменитим? Народився він у 1975 році у родині режисера Міхаеля Кельманна і актриси Дагмар Метлер. Ріс у Відні, тут же вивчав германістику і філософію. Живе у цьому місті і сьогодні, хоча з осені 2005 року рідко буває вдома. Спочатку для нього були організовані читання, потім він супроводжував міністра закордонних справ Німеччини під час візиту до Південної Америки. Тепер автор часто виїжджає за кордон, щоб представляти свою книгу. "Вимірювання світу" ("Die Vermessung der Welt") — його третій роман. У тридцять один рік Д. Кельманн став свого роду "спасителем німецької літератури"⁶. Так його називають критики. Всі його книги написані блискучою мовою, поєднують у собі розум, стиль та легковажність молодості з роздумами над головними запитаннями: хто ми? звідки? куди йдемо? Даніель Кельманн звертається до людей, які вміють замислюватись, намагаються кожен по-своєму дізнатися, чим тримається світ.

Роман Д. Кельманна "Вимірювання світу"⁷ розійшовся у Німеччині накладом у більш ніж мільйон примірників. Практично одразу після виходу в кінці вересня 2005 року він близько трьох років посідав верхні сходинки у списках бестселерів і зміг потіснити навіть самого "Гаррі Поттера". Право на переклад роману продано у більше ніж 30 країн світу. У Великобританії та США, де переклади завжди друкують з великим запізненням, "Вимірювання світу" з'явився на полицях книжкових магазинів вже восени 2006.

У творі в неав'язливій, легкій, інтелігентній та цікавій манері розповідається про ключову зустріч в історії німецької культури. У 1828 році з нагоди конгресу у Берліні зустрічаються природознавець Олександр фон Гумбольдт та математик і астроном Карл Фрідріх Гаус. В історичних вставках Д. Кельманн розповідає про яскраві епізоди з життя мандрівника і математика, змальовуючи два образи, що символізують як сильні, так і слабкі сторони типового німецького характеру. Автор щиро захоплюється величиною своїх героїв, водночас показуючи й їхні людські недоліки. Його погляд на своїх персонажів гранично тверезий та безпристрасний, автор не стає на бік жодного з них.

У романі активно використовується прийом непрямой мови, якою представлено більшість діалогів персонажів. Без тіні глузування та надмірного захоплення автор зображує ситуації великі та комічні, які хвилюють читача і здаються такими близькими, що від пилу та запаху нафталіну не лишається і сліду. Крім того, з'ясується, що два таких різних учених, з огляду на їхню геніальність, чималі знання та не в останню чергу німецький характер, мали набагато більше спільного, ніж здавалося їм самим. Основна ідея, що червоною ниткою проходить через увесь роман, — це поєднання геніальних прозрінь з повним відчуженням щодо оточуючих.

Нехай тільки ніхто не подумас, що "Вимірювання світу" — історичний роман, а Д. Кельманн розповідає нам, як все було насправді. Сам автор неодноразово підкреслює, що у його історії йдеться не про факти, а про красиву гіпотезу, як все могло бути. Це свого роду авторська версія реальності. Постійно вислизуюча дійсність і жагуче бажання "зняти з неї мірку" — велика тема письменника, котрий вже неодноразово у своїх ранніх книгах

¹ Хаге Ф. Литература: новый всплеск. Молодые писатели / Ф. Хаге // Deutschland. — 2008. — № 1. — С. 24.

² Там само.

³ Художня література // Deutschland. — 2002. — № 6. — С. 61.

⁴ Художня література // Deutschland. — 2002. — № 6. — С. 61.

⁵ Schmidt K. Koenigs Kinder / K. Schmidt. — Hamburg : Kiepenheuer & Witsch, 2005. — 344 s.

⁶ Даніель Кельманн // Deutschland. — 2006. — № 3. — С. 14—17.

⁷ Kehlmann D. Die Vermessung der Welt / D. Kehlmann. — Köln : Rowohlt, 2005. — 303 s.

пов'язував філософські питання з потягом до наукових знань і літературним експериментаторством.

Наступний автор — швейцарець Урс Фаес (Urs Faes) народився у 1947 році в Аарау (Швейцарія). У 1968—1975 роках вивчав всесвітню історію, германістику, філософію та етнографію. Професійний письменник. Проживає у Цюріху.

Його книга "Любовний архів"⁸ ("Liebesarchiv") про кохання, про стосунки між поколіннями, про значення минулого в житті кожної людини. Роман У. Фаеса — захоплюючий і дуже професійно побудований роман-спогад, роман-розслідування. Разом з читачем оповідач вирушає у минуле, намагаючись розібратися у перипетіях долі чужих і рідних людей, при цьому замислюючись і про свою власну.

На одній із зустрічей з читачами у невеличкому містечку швейцарський письменник зустрічає колишню кохану свого вже покійного батька. Томас нічого не знав про цю історію, та поступово починає розуміти, що спогади дитинства не відповідають дійсності. Доросла, успішна людина відчуває, як земля починає хитатися під ногами. Томасу було 13, коли батько одного разу просто не повернувся додому. Мама тоді сказала, що він вирушив в експедицію в гори. Діти не повірили. Через вісім місяців батько повернувся, та з усього було видно, що душа його залишилася десь в іншому місці. Тепер у Томаса з'являється шанс пролити світло на історію, пов'язану із загадковим зникненням батька. Чим більше Томас дізнається, тим більше розуміє батька. Образ батька та його незвичайного кохання розкриваються з зовсім несподіваного боку. У. Фаес захоплює переплітає історичні події Другої світової війни з переживаннями своїх героїв. Саме це переплетіння об'єктивних історичних подій та долі людей, безпосередніх учасників подій, розкриває великий взаємозв'язок всього, що відбувається, і піднімає роман на зовсім інший рівень значущості. Це не просто любовна пригода, а основа, зав'язка історії, що відіграла певну роль у житті прийдешніх поколінь. Автор впевнений: про минуле необхідно пам'ятати, щоб іти у майбутнє. Сьогодні неможливо пояснити без знання та розуміння минулого.

Роман сповнений чарівності та печалі. Глибокий, зворушливий, з насиченою психологічними роздумами атмосферою. Детективні вкраплення підтримують інтерес, хоча розвиток сюжетної лінії й без того достатньо захоплюючий і не потребує додаткових ефектних прийомів.

Мова роману проста, водночас надзвичайно виразна. Кожне слово має своє чітко виражене місце. Дуже серйозний роман, і так легко написаний, що можна прочитати, не відриваючись, за один раз. У. Фаес знову підтвердив свою *приналежність до плеяди найвизначніших німецькомовних авторів сучасності*.

Австрійський автор Даніель Глаттауер (Daniel Glattauer) народився у Відні у 1960 році. З 1985 року працює як журналіст і письменник. Серед творів — новели та романи "Die Ameisenzählung" (2001), "Darum" (2003), "Die Vögel brüllen" (2004), "Der Weihnachtshund" (2000).

Усі вже звикли до думки, що епістолярного жанру давно не існує, а культура листування залишилася рисою століття, що минуло. Але хіба листи мусять бути писані лише пером та чорнилом? Справа лише у формі, а не у змісті? Можливо, і про це автор розмірковував у процесі написання книги. І спростовуючи свої ж сумніви, створив "однi з найчарівніших та найпроникливіших діалогів про кохання у сучасній літературі" (Ф. Хаге, літературний критик журналу "Spiegel")⁹ написав ліричний роман "Встояти проти північного вітру"¹⁰ ("Gut gegen Nordwind").

Мистецтво написання листів все ж таки живе і у часи Інтернет. Саме у цьому переконує читача захоплюючий роман Д. Глаттауера. Чи є у вихорі сучасних буднів простір більш захищений, ніж віртуальний? У ньому живе Лео Ляйке. Помилково до нього потрапляє електронний лист однієї особи на ім'я Еммі Ротнер. З ввічливості Лео відповідає. Сповнившись симпатією до випадкового "співрозмовника", Еммі пише ще одного листа. Листування, що розпочалося як безневинний, сухий обмін

⁸ Faes U. Liebesarchiv / U. Faes. — Frankfurt am Main : Suhrkamp, 2007. — 227 s.

⁹ Glattauer D. Gut gegen Nordwind / D. Glattauer. — Wien : Deuticke, 2006. — 223 s.

¹⁰ Dengerscherz S. Leseprobe / S. Dengerscherz. — Режим доступу : http://www.literaturhaus.at/buch/buch/rez/glattauer_gutgegennordwind/. — Назва з екрана.

люб'язностями, по мірі розвитку дії перетворюється на фейерверк красномовності та дотепності. І реальна зустріч здається лише питанням часу. Але питанням, настільки хвилюючим уяву обох, що герої вважають за краще відкласти відповідь на невизначений проміжок часу. До того ж Еммі заміжня. І взагалі: чи встоять накопичені відправлені та отримані любовні почуття перед зустріччю у реальності?

Унікаючи будь-яких настанов та моралістичної балаканини, автор просто змальовує ситуацію, як це могло б статися насправді. Свідомо заманоючи читача у нетрі віртуальних переживань, письменник прочиняє двері до реального життя героїв. Повість про, на перший погляд, легковажний віртуальний зв'язок викриває надзвичайну глибину почуттів, несподівану ніжність, зворушливу турботливість. І виявляється, ніщо *важливе* не втрачено. Холодний північний вітер техногенного століття не зміг заморозити це *важливе* у душах сучасної юності. Треба тільки найти можливість зіртіся.

Три наступних романи — призери нової літературної премії. За зразком англійської Букеровської премії у жовтні 2005 року була заснована Німецька книжкова премія (НКП) за кращий твір німецькою мовою. За минулі три роки завдяки об'єктивній роботі прискіпливого журі ця премія стала дуже престижною. Кожне видавництво Німеччини, Австрії та Швейцарії виставляє на конкурс два романи. Журі має право внести до списку номінантів додаткових претендентів. Розмір премії — 37 500 євро, 25 000 отримувє переможець, решту ділять між собою фіналісти.

Лауреат Німецької книжкової премії 2005 року — молодий австрійський письменник Арно Гайгер (Arno Geiger). Народився у Брегенці у 1968 році. В Інсбруці та Відні вивчав німецьку філологію, історію та порівняльне літературознавство. З 1993 року професійний письменник А. Гайгер живе у Вольфурті та Відні. Як про письменника А. Гайгер заявив про себе у 1997 року романом "Маленька школа катання на каруселі" ("Kleine Schule des Karussellfahrens"). Пізніше вийшли романи "Оманливе яскраве світло" ("Irrlichterloh", 1999) і "Добрі друзі" ("Schöne Freunde", 2002), високо оцінені критикою. Збірка оповідань "Анну не забути" ("Anna nicht vergessen"), що вийшла у 2007 році, була відзначена премією ім. Йоганна Петера Гебеля землі Баден-Вюртемберг (Johann-Peter-Hebel-Preis). Інтелегентний молодий австрійський письменник, який сповідує культ мови, впевнено посів місце серед найвизначніших німецькомовних авторів свого покоління.

Призером 2005 року став роман А. Гайгера "У нас все добре"¹¹ ("Es geht uns gut"), до того ж не тільки цієї, а також заохочувальної Премії Фрідріха Гельдерліна (Friedrich-Hölderlin-Förderpreis 2005). Оцінка журі була лаконічною, але вичерпною: "Роман, що так само точно, як і легко, розповідає про зміст та значущість життя"¹². Роботу оцінила не лише критика. До кінця року тираж роману досяг цифри у 100 тисяч примірників.

У творі розкривається історія трьох поколінь однієї сім'ї, змальовується буденні життєві ситуації окремих її представників. Філіпп Ерлах, наймолодший член родини, якого зовсім не цікавить минуле, отримує у спадщину стару віллу свого діда. Без надмірного бажання Філіпп робить спробу позбутися старого мотлоху і, звісно ж, це викликає хвилю почуттів та спогадів. Три покоління зі своїми слабкостями, мріями, ілюзіями, зигзагами долі проходять в уяві читача. Дуже проникливо змальовує А. Гайгер повсякденне життя попередніх господарів — потерпаючого від слабоумства старого міністра, який надто терпляче та зворушливо піклується про свою хвору дружину. 70-річна історія родини поступово розкривається з бесід персонажів. Це могло б здатися нудним, але у А. Гайгера *чудове почуття гумору та надзвичайний дар оповідача*. Тому читачеві відкривається *історія* у повному розумінні цього слова. Автор показує, що минуле забувається не так вже й легко і швидко, як може здаватися, навіть якщо намагаєшся сховатися від нього у теперішньому. Роман чудовий, читається легко та із задоволенням і в той же час сповнений інтелегентності, схиляє до роздумів. Хто цінує гарну літературу, — неодмінно має прочитати цю книгу.

Переможець 2006 року — роман К. Хакер "Злиденні"¹³ ("Die Habenichtse"). Катаріна Хакер (Katharina Hacker) народилася у

¹¹ Geiger A. Es geht uns gut / A. Geiger. — München : Hanser, 2005. — 390 s.

¹² Aus der Amazon.de-Redaktion. — Режим доступу : <http://www.amazon.de/geht-uns-Arno-Geiger/dp/3446206507>. — Назва з екрана.

¹³ Hacker K. Die Habenichtse / K. Hacker. — Frankfurt am Main : Suhrkamp, 2006. — 308 s.

Франкфурті у 1967 році, живе у Берліні. Стала відомою завдяки перекладам з івриту.

Її новий роман "Злиденні" за три місяці досяг тиражу в 150 тисяч примірників. Після того, як роман отримав НКП-2006, обсяги продажу різко збільшилися, а таке рідко трапляється з *серйозними книгами вимогливих письменників*.

Любов може врятувати життя. Ніхто не знає про це краще, ніж Якоб. Під час навчання на юридичному факультеті у Фрайбурзі він знайомиться з молодою дівчиною-дизайнером — Ізабеллою. Це було знайомство на одну ніч. Та в Якоба є певні плани на майбутнє. Через декілька років він довідується, що Ізабелла має бути на вечері у спільної знайомої у Берліні 11 вересня 2001 року. А Якобу в цей день необхідно бути присутнім на діловій зустрічі у Нью-Йорку у Всесвітньому Торговельному Центрі. На зустріч Якоб відсилав колегу, який гине під час сумнозвісного теракту.

Після неймовірної низки випадкових обставин Якоб і Ізабелла одружуються. Як їм здається, з любові, та скоріше тому, що обоє вважають це рішенням розумним. Ізабелла їде з чоловіком до Лондона, де Якоб — доля? випадковість? — займає посаду загиблого у Нью-Йорку колеги. У Лондоні доволі заможна пара оселяється не у респектабельному районі, а у кварталі, де живуть малозабезпечені. Поступово та непомітно для самих себе вони починають розуміти: те, що відбувається між ними, великим коханням не назвеш. Герої все більше віддаляються один від одного. Ізабелла і Якоб мають все, чого тільки може бажати молода пара, та все ж відчувають себе злидарями. Зневірившись не лишень у кохання, а й у житті, вони бачать, як сильно відрізнюються їхні стосунки від стосунків друзів та знайомих, яких пережити негаразди лише ще більше зближують. Двоє тридцятирічних людей, які могли б скористатися стількома можливостями, щоб вберегти себе та близьких від негараздів, з сумом та відчаєм спостерігають, як їхнє життя іде під укіс. "Це одне з найжахливіших одкровенень у цій спокійній, розумній книзі з перспективним сюжетом. Смерть, щастя, кохання, усвідомлення провини — головні теми книги, мабуть, кращої у К. Хакер"¹⁴, — вважає критик Т. Кестер.

К. Хакер майстерно розповідає про те, який вплив можуть здійснити об'єктивні світові події на перебіг життя окремих людей, як нездатність прийняти рішення чи просто співчувати входить у конфлікт з набутим досвідом. "Найкраще у цьому романі те, що вирішення найважливіших питань представлено на суд совісті і волі читача"¹⁵ (Роман Бухелі, рецензент газети "Neue Zürcher Zeitung").

Однак не всі вважають це перевагою. Рецензент Майке Фессманн (газета "Süddeutsche Zeitung") визнає, що "авторка порушує одвічні життєві теми кохання, визнання, долі, змісту життя. Та їй не вдалося вийти за рамки дезорієнтуючої книги про дезорієнтацію"¹⁶. Безнадійно беззмістовне життя головних героїв і така ж безнадійно безцільна спроба автора описати цей спосіб існування у своєму чіткому вистроєному, з ефектними сценами романі".

І все ж приголошуюча більшість відгуків схвальні, захоплені та хвалебні. Літературний критик Верена Ауферманн (щотижневик "Die Zeit") вважає, що "з тих пір, коли К. Хакер почала писати, їй вдалося подолати особистісну спрямованість у творчості, і роман "Die Habenichtse" перемістив її з периферії в самий центр"¹⁷. Фрідман Апель (рецензент газети "Frankfurter Allgemeine Zeitung") долучає К. Хакер до "найталановитіших авторів свого покоління, якому вдалося досягти висот кращих європейських традицій соціально-орієнтованого історично-значущого письменницького мистецтва"¹⁸. Книга вже вийшла англійською та італійською мовами. Зараз перекладається на ще чотири мови.

У 2007 році Німецька книжкова премія дісталась Юлії Франк (Julia Franck) за роман "Полуденна жінка"¹⁹ ("Die Mittagsfrau"). Ю. Франк народилась у 1970 році, живе у Берліні. Вивчала

американістику, германістику і філософію. Роман "Полуденна жінка" — її п'ята книга. Факт, описаний у романі, безпосередньо відноситься до долі батька письменниці. Така подія не могла не схвилювати нормальну людину. Вочевидь, саме тому Ю. Франк спробувала уявити, що мало відбуватися в житті, і яким взагалі могло бути життя, щоб змусити жінку здійснити такий жахливий вчинок.

У Лаузітці живе маленька дівчинка Хелена. З початком Першої світової війни закінчується її безтурботне дитинство. Батько їде на фронт і важко поранений повертається додому, щоб померти. Мати, єврейка за національністю, не виносить ворожості оточуючих і божеволіє. "Сліпа серцем" — називає це Хелена. Все збільшуване відчуження матері лякає та глибоко уражає дівчинку. Після смерті батька Хелена зі старшою сестрою Мартою переїжджає до Берліна, де суворе життя зовсім не стає до неї добрішим. У відчай Хелена виходить заміж за некоюхану людину. Тиранія чоловіка, любов, якої потребує маленький син, поступово стають нестерпними для героїні, і дуже скоро думка про зникнення міцно засідає у її свідомості. Роман охоплює період від довоєнних років Першої світової війни до кінця Другої. На цьому фоні розгортається історія і драма молодої жінки. Врешті-решт Хелена здійснює задумане. Провівши дитину через усі труднощі воєнного часу, у кінці Другої світової вона залишає свого семірічного хлопчика на пероні залізничного вокзалу. Трагічний підсумок життя особистості, зломленої відсутністю та незнанням любові, для якої дитяча щирість та любов стали нестерпними. Розчарувавшись у чоловіка, втрапивши сім'ю, Хелена приймає рішення настільки жахливе, наскільки немилосердними були численні удари долі, що їй довелося пережити. Ніщо не прикрашається, ніщо не засуджується. "Немає у романі втіленого зла і добра, є правда жіночої долі. Долі жінки, котрій прийшлося з'явитися на світ у відверто ворожий для неї час. Книга, що представляє один із можливих варіантів відповіді на запитання, чому людина саме така, якою вона є" (Георг Б. Мроєк)²⁰.

Авторці роману "Полуденна жінка", вдалося зробити те, що так подобається всім: з перших сторінок роман захоплює, спрямовуючи на читача такий потік страждань, жорстокості, безсердечності, від якого немає жодних сил звільнитися. Хочеться, як у кіно, заплочити очі, щоб не бачити цього кошмару. Та він діє, як приманка, і треба обов'язково довідатись, чим все це викликано і чим закінчиться.

Текст написано проникливою, сильною, дещо застарілою мовою, що дивним чином підходить до самої історії. Розповідь настільки докладна та щира, що так і хочеться вигукнути: так ось як все було!

Декілька слів про назву роману. Більшості читачів вона не зрозуміла. Це тому, що не всім відома легенда, що лежить в основі сюжету. Полуденна жінка — це, згідно з давньою притчею, примарний образ жінки у білих шатах, яка приходить до тих, хто працює у полуденний час. Гострим серпом вона розмахе у них над головами і посилає страшні прокльони. Лише той вбережеться від проклять, хто зможе цілу годину розповідати гості, як обробляють льон. У самому процесі розповіді криється для авторки суть необхідності говорити, спілкуватися. Тільки спілкування допомагає людині встояти. Хелена поступово замикається у собі і, обираючи повне мовчання, обриває всі взаємини. Це мовчання порушує лише авторка, розповідаючи її історію. Ю. Франк дотримується думки, що ця притча добре пояснює, яким цінним є полотно життя і яким необхідним для його плетіння є спілкування. Обираючи мовчання, Хелена віддаляється від єдиної людини, яка її любить — від сина. Легенда про Полуденну жінку — спроба пояснити те, що не має пояснення.

Роман отримав схвальні відгуки критики, яка практично одногосно відзначає потужний талант письменниці. Премія присуджена поза сумнівами заслужено. "Книга підкорює проникливістю мови, талановитим викладом і психологічною напругою. Роман здатний підживлювати тривалі дискусії"²¹. Саме такою була думка переважної більшості членів журі. І це достойний вибір. Складно вирішити, з чим привітати авторку в першу чергу: з тим, що мова роману дуже поетична, проте позбавлена

¹⁴ Aus der Amazon.de-Redaktion. — Режим доступу : <http://www.amazon.de/Die-Habenichtse-Katharina-Hacker/dp/3518417398>. — Назва з екрана.

¹⁵ Rezensionen zu Neue Zürcher Zeitung. — Режим доступу : <http://www.perlentaucher.de/buch/23698.html>. — Назва з екрана.

¹⁶ Rezensionen zu Süddeutsche Zeitung. — Режим доступу : <http://www.perlentaucher.de/buch/23698.html>. — Назва з екрана.

¹⁷ Rezensionen zu Die Zeit. — Режим доступу : <http://www.perlentaucher.de/buch/23698.html>. — Назва з екрана.

¹⁸ Rezensionen zu Frankfurter Allgemeine Zeitung. — Режим доступу : <http://www.perlentaucher.de/buch/23698.html>. — Назва з екрана.

¹⁹ Franck J. Die Mittagsfrau / J. Franck. — Frankfurt am Main : S. Fischer, 2007. — 430 s.

²⁰ Aus der Amazon.de-Redaktion. — Режим доступу : <http://www.amazon.de/Lagerfeuer-4-CDs-Julia-Franck/dp/3899403169>. — Назва з екрана.

²¹ Franck J. Die Mittagsfrau / J. Franck. — Frankfurt am Main : S. Fischer, 2007. — 430 s.

пишномовства, з тим, що образи живі та правдоподібні чи просто з тим, що обрана тема — така нестандартна. "Нарешті з'явився німецький письменник, у творах якого відбувається дещо більше, ніж самозакохане самокопання чи нескінченне вправляння у словоблуді. Нарешті з'явилася книга, на 20-й сторінці якої читаєш запитане себе: якого дідька я це читаю?"²² — дещо прямолинійний, але гранично конкретний відгук про роман критика Маттіаса Вульфа.

Роман Ю. Франк "Полуденна жінка" вже розійшовся накладом 400 тисяч примірників. З жовтня 2007 року залишається у списку бестселерів. Права на переклад придбані у 28 країнах.

У жанрах кримінального роману і дитячої книги німецькі автори також на висоті. Свідчення тому — успіх Андреа Марії Шенкель, Патріка Зюскінда та Корнелії Функе.

А. М. Шенкель (Andrea Maria Schenkel) — домогосподарка, мати трьох дітей. Народилася у 1962 році у Регенсбурзі. Зараз з родиною проживає у Ниттенфорді поблизу Регенсбурга. У 2006 році А. М. Шенкель з'явилася на літературній арені з романом "Таннод" ("Tannöd")²³. Дебют виявився настільки вдалим, що вже наступного року письменниця отримала щорічну премію "Кращий німецький детектив" і Премію Фрідріха Глаузера (Friedrich-Glauser-Preis). Книга розійшлася накладом у 550 тисяч примірників. Права на переклад продано в одинадцять країн. Роман буквально викликав фурор і став справжньою подією у кримінальному жанрі останніх років. У театрах Інсбрука і Дрездена пройшли однойменні п'єси. Другий роман Шенкель "Холодний, як лід" ("Kalteis"), так само, як і перший, буквально за декілька тижнів очолив списки "Кращий кримінальний роман світу" і "Spiegel-Bestenliste".

Дія відбувається в Оберпфальці у 1954 році. На хуторі Таннод вбивають цілу родину — господаря з дружиною, стареньку матір, усіх дітей і служницю. Щоб зібрати відомості для газети, на хутір відправляється журналіст, який колись давно, у перші повоєнні роки там гостював у родичів. Жителі сусідніх хуторів намагаються зрозуміти, у чому справа. Свідки ламають голови, обговорюючи обставини трагедії. Жалкують? Заледве. Дивними та непривітними людьми були загублі. Але не пожаліли навіть дітей. Страх охоплює місцевих жителів. Убивця не залишив слідів. У мешканців хутора є свої версії злочину. Картина починає вимальовуватися після розмови з сусідами загублених, проте ситуація не стає зрозумілішою. Найстрашніше: всі розуміють — вбивця — один з них, однак подоба монстра так вміло прихована, що читач до останньої сторінки не знає, хто відважився на цей страшний злочин?!

Роман написано відповідно до кращих традицій жанру. Спочатку розрізнені епізоди оповіді, яскраві та переконаливі, поступово виявляються пронизаними спільною сюжетною лінією. Герої роману, які виступають на сцену один за одним, завдяки виразному стилю авторки набирають індивідуальних особливостей та рис цілком реальних людей.

Дуже цікавим засобом створення атмосфери неминучості та тривоги стала періодично повторювана в тексті роману молитва-голосіння. У читача поступово формується відчуття присутності потойбічних сил, невідданих законам здорового глузду. Але не всі сприйняли цей прийом із захопленням. Деякі критики вважають, що для 120 сторінок тексту вісім сторінок молитов, мало пов'язаних зі змістом роману, це забагато. Ще письменниці докоряють погано виписаний образ оповідача. Незрозумілі наміри, з якими він відправляється на хутір; багато запитань залишаються без відповіді. А після прочитання не полишає двояке відчуття. "З одного боку — безперечно високий рівень автора як письменника, а з іншого боку — відчуття недопрацьованого тексту"²⁴, — вважає критик Томас Куртен (Thomas Kurten). У цілому стиль М. А. Шенкель оцінюють як дуже самотунній, індивідуальний та багатообіцяючий. "Зберегти його у наступних творах буде дуже непросто. Наступний роман А. М. Шенкель покаже, чи дійсно в її пері пульсує діамантова жилка" (Т. Куртен)²⁵.

²² Wulff M. Die ergreifende Geschichte der Julia Franck / M. Wulff. — Режим доступу: http://www.welt.de/kultur/article1247144/Die_ergreifende_Geschichte_der_Julia_Franck.html. — Назва з екрана.

²³ Schenkel A. M. Tannöd / A. M. Schenkel. — Hamburg: Nautilus, 2006. — 125 s.

²⁴ Kürten T. Blut auf dem Bauernhof / T. Kürten. — Режим доступу: <http://www.krimi-couch.de/krimis/andrea-maria-schenkel-tannoed.html>. — Назва з екрана.

²⁵ Kürten, T. Blut auf dem Bauernhof / T. Kürten. — Режим доступу: <http://www.krimi-couch.de/krimis/andrea-maria-schenkel-tannoed.html>. — Назва з екрана.

Кіноподією 2006 року став трилер німецького режисера Т. Тиквера "Парфумер", що був знятий за однойменним романом П. Зюскінда і триумфально пройшов по екранах світу.

Патрік Зюскінд (Patrick Süskind) народився 26 березня 1949 року в Амбаху на березі озера Штарнберг у Баварії. Його батько, Вільгельм Іммануїл Зюскінд — письменник і перекладач, довгий час працював у газеті "Süddeutsche Zeitung". Мати — вчителька фізкультури. П. Зюскінд вивчав середньовічну та новітню історію, політологію, мистецтво, теологію. Крім того, займався вивченням мов: англійської, французької, іспанської, латинської та грецької. Писати почав у студентські роки. У його творчому доробку — новели, оповідання, вельми успішні телесценарії та роман "Парфумер" ("Das Parfum")²⁶, що приніс автору світову славу. У своє життя він не впускає нікого: не дає інтерв'ю, не виступає публічно, не приймає літературних премій (Tukan-Preis, 1987; FAZ- Literaturpreis, 1987; Französischer Preis für das beste Debut, 1986). Ви навряд чи знайдете його фото у пресі. На світовій прем'єрі "Парфумера" у Мюнхені 7 вересня 2006 року письменник також не з'явився. П. Зюскінд зі своєю супутницею життя Танею Граф та сином Якобом живе переважно у Мюнхені.

У романі "Парфумер" автор розповідає вражаюче жахливу історію мовчазного одинака Жана-Батиста Гренуя, який з'являється на світ у 1738 році у "найсмороднішому місці" — на звалищі паризького Рибного ринку. Кинутий матір'ю напризволяще, приречений на смерть, хлопчик усе-таки вижив. З неймовірною упертістю хапаючись за життя, він мстить цьому життю за нелюбов. Маючи виняткову чутливість до сприйняття запахів, намагається знайти аромат любові, запах, що дає владу над іншими людьми. І, врешті-решт, щоб створити цей унікальний аромат для парфумів, вбиває дві дюжини молодих жінок. Парфумер знаходить свій аромат, який зрештою занепащає самого Гренуя.

Твір спровокував появу двох таборів. Хтось вважає його видатним, захоплюючим, навіть пізнавальним — багаточисленні подробиці та нюанси професії парфумера, історія Франції часів революції. Немало і тих, хто категорично не визнає його, стверджуючи, що тільки хвора уява могла вигадати таку нереальну і нелогічну небувальщину. Опис окремих сцен з огидними подробицями, стомлюючі та нудні багатосторінкові роздуми про запахи та їхню природу. Та найжахливіше — муки спотвореної психіки героя, що втілюються у такі жахливі злочини. Хоча всі згодні з тим, що написано майстерно. Навіть численність спеціальних термінів не заважає розумінню тексту. Стиль викладу відповідає часу і змісту якнайкраще — ваблячий, витіюватий, архаїчний.

Завдяки екранізації роман, ніби пережив друге народження. Уперше він побачив світ у 1985 році. Літературний трилер, страшна казка, роман такої сили, що він не зникав зі списків бестселерів протягом дев'яти років після виходу у світ. Був перекладений сорока шістьма мовами (навіть латинською) і проданий у кількості 15 млн примірників.

Довгий час вважалося, що книга не підходить для екранізації. Найтончіше описи запахів, що пронизують роман — як втілити їх на екрані? Та й сам П. Зюскінд взагалі не хотів продавати права. Хто тільки не цікавився романом, навіть голлівудські зірки М. Скорсезе та С. Спілберг. П. Зюскінд відмовив усім. Так продовжувалось майже два десятиріччя. Та в якийсь момент пертій німецький продюсер Бернд Айхінгер врешті переконав автора, що "Парфумера" треба екранізувати. Зняв фільм за силенну суму — 10 мільйонів євро після трьох років приготувань та зйомок німецький режисер Том Тиквер. (У ролях: Гренуй — британський театральний актор Бен Уішоу, Лаура Ріші, остання жертва Гренуя — Рейчел Херд-Вуд, парфумер Бальдіні, який навчив Гренуя працювати з запахами, — Дастін Гофман, батько Лаури — британець Алан Рікман).

З виходом фільму "Парфумер" знову на довгий час зайняв перші позиції у списках найпопулярніших книг. У журналі "Deutschland" роман П. Зюскінда "Парфумер" був названий "найуспішнішим романом сучасності"²⁷.

Нині найвідоміший у Німеччині автор у жанрі дитячої літератури, якого читають навіть дорослі, — Корнелія Функе (Cornelia Funke). У 2005 році журнал "Time" включив К. Функе до

²⁶ Süskind P. Das Parfum / P. Süskind. — Zürich: Diogenes, (1985) 2005. — 320 s.

²⁷ Шайян Ж. Парфумер / Ж. Шайян // Deutschland. — 2006. — № 4. — С. 26—29.

сотні найвпливовіших людей світу. В тому ж році вона переїхала з Гамбурга до Лос-Анджелеса, штат Каліфорнія.

Народилася К. Функе у 1958 році, здобула педагогічну освіту. Починала ілюстратором дитячих книжок. За перо взялася тому, що історії, до яких доводилось робити ілюстрації, "іноді здавались нудними і взагалі не викликали ніяких образів"²⁸. Сьогодні в її творчому доробку понад 40 дитячих романів. Такі книги, як "Повелитель злодіїв", "Дикі кури" і особливо "Чорний світ" принесли авторці світову славу.

"Чорний світ" ("Tintenwelt") — продовжувана історія з трьох книжок: "Чорний серце" ("Tintenherz"), 2003; "Чорний кров" ("Tintenblut"), 2005; "Чорний смерть" ("Tintentod"), 2007.

У першій книзі дія відбувається у реальному світі. Друга переносить читача безпосередньо у світ казки.

Палітурник Мо прийшов до висновку, що більше ніколи не буде нічого читати і дав собі урочисту обіцянку. Та він не узяв до уваги свою маленьку донечку Меггі. Захоплена історіями матері про пригоди у чорному світі, Меггі вирішує прочитати їх самостійно. І, коли Фарід, хлопчик з тисяча першої ночі, просить її відправитись з ним на пошуки друга, Меггі без роздумів погоджується і цілком занурюється у казковий світ. Батькові та тітоньці Еленор зрозуміло, що Меггі треба негайно рятувати. Адже чорний світ просто переповнений жахливими образами та всемогутніми злими чаклунами! Так вся сім'я потрапляє до чорного світу і приєднується до боротьби проти злого князя Наттеркопфа. Залишаться вони у чорному світі назавжди чи повернуться до реального світу?

К. Функе створила трилогію, щоб зануритись в неї і захопитись нею. Це той рідкісний випадок, коли наступні книги не поступаються першій, і навіть ще цікавіші. Це книга, після прочитання якої відкривається зовсім інший погляд на слова та букви, щоб переконати дітей, що процес читання настільки ж цікавий та захоплюючий, як і спілкування з комп'ютером. Фантастична, глибоко зворушлива історія з чудовою, чаруючою

атмосферою. Розвиток сюжету неможливо передбачити. Не хочеться випускати з рук книгу і залишати цей казковий світ.

Авторка використовує приголомшливий спектр прикметників та іменників, які в цих книгах набувають особливого значення. Тексти настільки образні, що захоплюють з перших рядків. Кожному розділу передують відповідна цитата ("Книга тоді робить перший подих, коли до неї торкаються руки читача"²⁹), чудові малюнки авторки, карти чорного світу та докладний перелік діючих осіб з висловлюваннями подяки на адресу письменниці сповнені гумору і немало потішають читачів.

Перше видання книги становило майже півмільйона примірників, що для німецькомовної, і тим паче, дитячої книги просто неймовірний наклад! А в усьому світі дві перші частини трилогії розійшлися тиражем 4 млн. примірників.

У 2008 році в Лос-Анджелесі здійснена екранізація першої частини трилогії "Чорний серце". Після виходу фільму на широкий екран цілком ймовірно, що Джоан Роулінг не буде більше одноосібно царювати на літературному Олімпі світу в номінації "Дитяча книга".

Наведені твори — спроба проілюструвати сучасну німецьку художню літературу у розмаїтті жанрів: ліричний, історичний, соціальний романи, детектив та дитяча література.

Ці автори, з широкою палітрою тем та стилів, є прикладом багатогранності і багатства сучасного літературного мистецтва німецькою мовою. І тим з них, кому вдається піднятися над рівнем простого оповідача і, описуючи повсякденні пережиття життя, наблизитись до філософського розуміння основних життєвих питань і цінностей, безсумнівно забезпечене місце в історії літератури дня прийдешнього. Судити про майбутнє по сьогоднішньому сучаснику дуже важко. Ні комерційний, ні читацький успіх не можуть служити гарантією довговічності. Нерідко траплялося так, що справжніх шедеврів сучасники просто не помічали. Проте, тут немає ніякої закономірності. Думається, що те, що здається нам важливим сьогодні, завтра не буде забуте.